

SCENARIUSZ LEKCJI TERENOWEJ W EDUKACJI WCZESNOSZKOLNEJ

Autorka: Katarzyna Kulawik - Zespół Szkół Specjalnych Nr 2 w Krakowie

Hasło programowe	Jesień w lesie
Zakres treści (temat)	Odkrywamy jesień w lesie
Miejsce i czas realizacji	Jesienny las, druga połowa października 3-4 godziny lekcyjne
Cele:	<p>1) ogólne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznawcze<ul style="list-style-type: none"> • obserwowanie zmian zachodzących w leśnej przyrodzie jesienią, - wychowawcze<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności pracy w grupie, • kształtowanie umiejętności społecznych uczniów: porozumiewanie się z dorosłymi i rówieśnikami, zgodne funkcjonowanie w zabawie i w sytuacjach zadaniowych, • wzmacnianie poczucia własnej wartości uczniów, • kształtowanie pozytywnych postaw dzieci wobec leśnej przyrody, - psychomotoryczne<ul style="list-style-type: none"> • dostarczenie dzieciom pozytywnych przeżyć emocjonalnych związanych z kontaktem z przyrodą w lesie, • wdrażanie do scalenia aktywności poznawczej, emocjonalnej i ruchowej. <p>2) szczegółowe (operacyjne):</p> <p>Dziecko:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spaceruje po lesie, • ogląda przyrodę ożywioną i nieożywioną, • zbiera dary jesieni (kasztań, żołędzie, kamienie, orzechy, opadłe liście, patyki itp.), • dobiera się w pary z innym dzieckiem, • gra w kółko i krzyżyk, • wypełnia kartę pracy zaobserwowanymi zmysłami, • opowiada, co zaobserwował i zanotował, • pracuje w grupie wybranej przez nauczyciela, • wymyśla historię liścia, • dzieli się pomysłami z innymi uczestnikami w grupie, • przedstawia historię liścia swojej grupy, • wybiera przedmiot z koszyka, • biegnie z przedmiotem od linii startu do mety, • liczy punkty, • rysuje, wykleja jesienny pejzaż, • ogląda prace innych dzieci, • opowiada o swoim rysunku,

	<ul style="list-style-type: none"> • układa w grupie zadanie matematyczne, • rozwiązuje w grupie zadanie matematyczne, • sprawdza w grupie zadanie matematyczne innej grupy, • zakłada opaskę na oczy, • słucha dźwięków lasu, • tańczy/rusza się do usłyszanych rytmów/dźwięków lasu, • opowiada o dźwięku, który usłyszało, • opowiada o wrażeniach z wycieczki po lesie, • chłonie las wszystkimi zmysłami.
Metody i techniki pracy	<ul style="list-style-type: none"> • obserwacje, • praca z materiałami, karty pracy, • ekspresja plastyczna, • ekspresja ruchowa, • burza mózgów, • inscenizacja, • zajęć praktycznych, • problemowa, • gry dydaktyczne.
Formy pracy	<ul style="list-style-type: none"> • indywidualna, • grupowa, • zbiorowa.
Środki i materiały dydaktyczne	<p>Potrzebne nauczycielowi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramowy scenariusz lekcji, • osiem koszyków, • 20-24 jesiennie skarby zgromadzone podczas spaceru, w zależności od liczby uczestników, • kolorowe liście wycięte z papieru z numerami od 1 do 4 (punktacja do zabawy jesienny wyścig – musi być tyle liści, ile wszystkich przedmiotów w koszykach), • 5/6 termicznych koców. <p>Potrzebne uczniom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • plecak na skarby dla każdego uczestnika, • zbierane w trakcie spaceru leśne skarby – dary jesieni (kaształy, żołędzie, orzechy bukowe, kamienie, gałązki, liście itp.) • karta pracy (nr 1) dla każdego uczestnika – na kartce jest namalowanych pięć zbiorów/kółek/tabela z pięcioma oknami, każdy podpisany innym zmysłem – wzrok, słuch, zapach, dotyk, smak (można dodać rysunek tego zmysłu dla mniejszych dzieci), • kredki, ołówki, pastele, pisaki, • kartki z bloku rysunkowego a4, • kartki z bloku technicznego a3, • opaski na oczy dla każdego uczestnika, • termosy z ciepłymi napojami i śniadaniówki przygotowane przez rodziców.
Przebieg zajęć/lekcji	<p>1) faza przygotowawcza (wstępna)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powitanie dzieci, zaproszenie ich na spacer po lesie, w którym będą odkrywały i obserwowały zmiany zachodzące jesienią. • Rozdanie każdemu uczestnikowi plecaka, do którego może zbierać jesiennie skarby (kaształy, orzechy, żołędzie, opadłe liście i gałązki itp.), podkreślenie, że traktujemy las

z szacunkiem, dlatego staramy się zbierać tylko opadłe dary lasu.

2) faza realizacyjna (główna)

- Leśne kółko i krzyżyk – dzieci dobierają się w pary, rysują na ziemi kratownicę do gry i wykorzystując zgromadzone skarby (kaształy, kamienie, żołędzie, orzechy bukowe, liście), grają w kółko i krzyżyk, następnie zamieniają się parami i rozgrywają kolejną partię.
- Zmysłowy, leśny pamiętnik – uczestnicy otrzymują kartę pracy (nr 1), na której zapisują lub rysują po 2-3 rzeczy, które zaobserwowali poszczególnymi zmysłami, można dać dzieciom jeszcze kilka minut na pospacerowanie po wyznaczonym terenie, jeśli nie pamiętają, co zauważyli od wejścia do lasu, następnie dzieci opowiadają, co umieściły w swoim zmysłowym pamiętniku.
- Opowieść liścia – nauczyciel dzieli klasę na grupy 4-5- osobowe, dzieci tworzą historię liścia od małego pączka do opadającego jesienią liścia, technika dowolna, można podpowiedzieć dzieciom, że może to być rysunek, opowiadanie, drama, następnie grupy przedstawiają wszystkim swoją opowieść.
- Jesienny wyścig – nauczyciel dzieli klasę na 4 grupy, do czterech koszyków wkłada zgromadzone podczas spaceru skarby (w zależności od ilości dzieci ok 5-6 przedmiotów) i rozdaje koszyki czterem grupom, następnie nauczyciel rysuje na polanie linię startu, gdzie ustawiają się grupy w szeregu (przed pierwszym uczniem z każdej grupy leży koszyk z darami) oraz linię mety, gdzie stoją w szeregu cztery puste koszyki, nauczyciel stoi przy linii mety i mówi, co uczestnicy mają przynieść, pierwsze dziecko z grupy wybiera z koszyka przedmiot, biegnie i wkłada go do koszyka przy mecie, po pierwszej rundzie nauczyciel rozdaje punkty – kolorowe liście (liść z 4 pkt za pierwsze miejsce, liść z 3 pkt za drugie itp.), następuje druga runda, aż do przeniesienia wszystkich przedmiotów z linii startu, teraz następuje liczenie punktów (młodszym dzieciom można pomóc, starsze liczą samodzielnie), wygrywa grupa, która zdobyła najwięcej punktów.
- Jesienny pejzaż – dzieci tworzą obraz przedstawiający jesienny las, wykorzystują do tego kredki, pastele, ale mogą także stworzyć kompozycje z użyciem znalezionych skarbów (jesiennych liści, gałązek, żołędzi, jarzębiny itp.), następnie organizujemy leśną wystawę, mali artyści oglądają pracę kolegów i koleżanek, a chętne dzieci mogą opowiedzieć o swojej pracy.
- Leśna matematyka - nauczyciel dzieli klasę na 4 grupy (powinny to być inne grupy, niż w poprzednich ćwiczeniach), grupy wymyślają po dwa zadania z treścią z wykorzystaniem darów jesieni, które zebrały w lesie, przedstawiają je na plakacie a4, a następnie grupy wymieniają się zadaniami i liczmanami i rozwiązują działania, po wykonaniu ćwiczeń następuje powrót

	<p>zadań do grupy, która je wymyśliła i sprawdzenie poprawności obliczeń.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Leśna improwizacja ruchowa</u> – nauczyciel wybiera bezpieczne miejsce, polanę bez wystających gałęzi czy ostrych krzaków, następnie rozdaje każdemu dziecku opaski, dzieci zakładają je na oczy, tak aby nic nie widziały, nauczyciel prosi, aby dzieci uruchomiły swoje uszy i wsłuchały się w odgłosy lasu, a następnie zatańczyły, poruszały się do rytmu słuchanych dźwięków, po zakończeniu zabawy, dzieci mogą opowiedzieć, co usłyszały, który dźwięk był dla nich najładniejszy, najprzyjemniejszy. • <u>Leśna gra pamięć</u> – nauczyciel rysuje na ziemi 9-elementową szachownicę, w każdej kratce układa po jednym jesiennym skarbie, dzieci przez chwilę przyglądają się szachownicy, następnie odwracają się tyłem, a jedna osoba zamienia miejscami dwa elementy, na sygnał dzieci odwracają się i grupa musi odgadnąć, co się zmieniło, po kilku rundach można utrudnić zadanie i zamieniać 3 czy 4 elementy na raz. <p>3) faza podsumowująca (końcowa)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Opowiedz mi o lesie</u> – grupa siada na kocach w kręgu, nauczyciel podaje kasztana pierwszemu uczestnikowi, czyli udziela mu głosu, a uczestnik mówi o jednej rzeczy, którą zapamiętał, która zrobiła na nim największe wrażenia podczas wycieczki czy o skarbach, które włożył do swojego plecaka, następnie podaje kasztana kolejnej osobie, aż wszyscy (łącznie z nauczycielem) opowiedzą o swoich wrażeniach. • Podziękowanie uczestnikom za wycieczkę i aktywne uczestnictwo.
<p>Komentarz i ocena przebiegu lekcji</p>	<p>Przeprowadzenie takiej lekcji (szczególnie, jeśli to będzie pierwsza lekcja terenowa) może być trudne, wiązać się z wieloma wyzwaniem, takimi jak zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa, wcześniejsze zbadanie terenu, zorganizowanie miejsca na lekcje, wyznaczenie czasu na poszczególne ćwiczenia, przerwy i posiłki.</p> <p>Pozytywem takiej lekcji terenowej będzie niewątpliwie niezastąpiony (żadnym filmem, ilustracjami czy rycinami) kontakt dziećmi z przyrodą w lesie, dostarczenie uczniom pozytywnych przeżyć, nabycie doświadczenia pracy i zabawy w lesie.</p> <p>Pierwsza lekcja terenowa w lesie może stać się przyczynkiem do organizowania kolejnych lekcji w naturalnym środowisku, w różnych ekosystemach.</p>